

JUSTITSMINISTERIET

Sammen om en tryggere hverdag

- 11 initiativer mod indbrudstyveri og anden kriminalitet, der skaber utryghed i hverdagen

Forord

Alle skal kunne føle sig trygge i deres eget hjem og nærområde. Det må ikke blive en del af hverdagen, at man går og bekymrer sig om at få besøg af en indbrudstyv eller at få stjålet sin cykel.

Det er afgørende for regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), at der værnes om den enkeltes tryghed. Derfor vil vi sætte måltættet ind over for den hverdagskriminalitet, der berører mange danskere og kan give grobund for utryghed.

Med dette udspil vil vi bl.a. gøre det sværere at være indbrudstyv i Danmark. Antallet af indbrud er faldet markant over de seneste år, men vi er stadig ikke i mål. Derfor vil vi styrke det vigtige samarbejde, der allerede i dag findes i nabolagene i form af bl.a. Nabohjælp. Og vi vil arbejde for at gøre det nemmere for forbrugere at undgå at købe hælervarer, så det bliver sværere for indbrudstyven at afsætte sine tyvekoster.

Vi skal heller ikke acceptere, at de lokale forretninger igen og igen udsættes for butikstyveri til gene og utryghed for butiksejere, ansatte og kunder – og med store økonomiske omkostninger for detailhandlen og forbrugerne. Derfor vil vi bl.a. sætte straffen op for den form for kriminalitet. For der skal være mærkbare konsekvenser for dem, der ikke kan finde ud af at overholde spillereglerne på bekostning af andre.

Med udspillet ønsker vi desuden at få flere ansvarlige voksne i det offentlige rum, der kan bidrage til mere tryghed lokalt. Og så vil vi styrke politiets muligheder i forhold til at bekæmpe cykeltyveri.

Vi giver politiet nye værktøjer til at bekæmpe hverdagskriminaliteten, og samtidig sætter vi ind med tiltag, der styrker samarbejdet mellem vigtige aktører i lokalsamfundene. For når vi sammen gør en fælles indsats mod hverdagskriminaliteten, får vi et tryggere samfund for alle.

København, 1. februar 2024

Justitsminister Peter Hummelgaard

Initiativer

Udspillet mod hverdagskriminalitet indeholder en række initiativer, der tager udgangspunkt i fire fokusområder.

En styrket indsats mod indbrudstyveri og hæleri

1. Etablering af et digitalt register over stjålne genstande
2. Registrering af stjålne genstande på politi.dk
3. Forsøg med indbrudsvarsler fra politiet i Nabohjælp-appen
4. Styrket samarbejde mellem politi og Nabovenner
5. Økonomisk kontrol med unge, der begår indbrud eller hæleri

Konsekvent kurs over for butikstyveri

6. Styrket udrejsekontrol med omrejsende kriminelle grupperinger
7. Højere bødestraf for butikstyveri og hæleri
8. Klare rammer for butikkernes muligheder for optagelse af lyd og tv-overvågning

Flere ansvarlige voksne i det offentlige rum

9. Forsøgsordning med kommunale tryghedsvagter
10. Styrkelse af politiets arbejde med lokale tryghedsambassadører

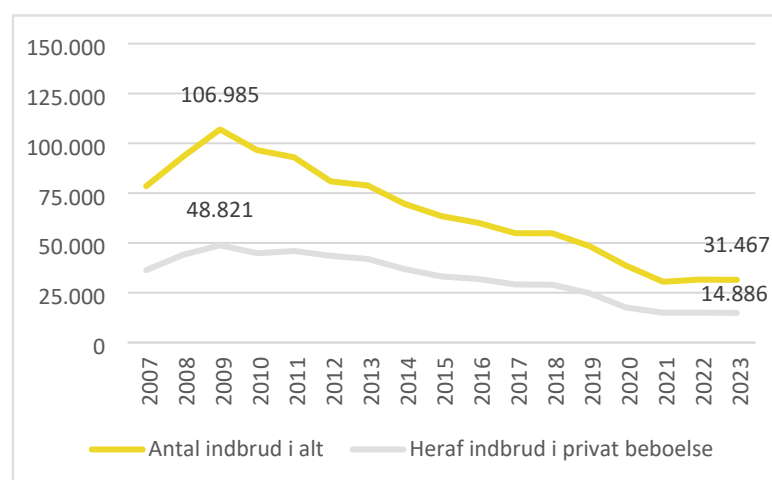
Mere tryghed for cyklister

11. Stikprøvekontrol som led i kampen mod cykeltyveri

En styrket indsats mod indbrudstyveri og hæleri

At opleve indbrud i sit hjem er både ubehageligt og grænseoverskridende. Det handler ikke kun om de ejendele, indbrudstyven stjæler. Det handler også om den utryghed, et indbrud skaber. Derfor er indbrudskriminalitet noget, der skal tages alvorligt.

Udviklingen i antallet af anmeldelser om indbrud 2007-2023

Kilde: Rigspolitiet

Antallet af indbrud er faldet betydeligt siden 2009. Det er positivt, men Danmark er stadig hårdere ramt af indbrud end de fleste andre nordiske lande. Derfor skal vi sætte ind med initiativer, der kan bringe antallet af indbrud længere ned.

1. Etablering af et digitalt register over stjålne genstande

Hvis indbrudstyvens motivation for at begå indbrud for alvor skal svækkes, er det afgørende at få sat en stopper for hæleriet. For så længe det er muligt for indbrudstyven at afsætte sine tyvekoster, vil der være en motivation for at begå indbrud. Der omsættes hælervarer for mange millioner kroner hvert eneste år i Danmark. Det sker, på trods af at langt de fleste danskere ikke ønsker at købe hælervarer. Men mange danskere synes, at det er svært at vide, om de varer, de køber brugt på nettet, er stjålet.¹

Justitsministeriet tager derfor del i et samarbejde med bl.a. Forsikring & Pension, Bo trygt!-kampagnen og politiet om at *etablere et digitalt register over stjålne genstande*.

¹ Kilde: Megafon (2020). Hæleri Befolkningsundersøgelse.

Registeret skal være offentligt tilgængeligt og indeholde oplysninger om genstande, der er meldt stjålet. Det betyder, at det som forbruger vil blive nemmere at tjekke, om en vare er meldt stjålet, inden man trykker på købknappen.

Med *Aftale om finansloven for 2023* er der afsat 3,5 mio. kr. i 2023 og 1,0 mio. kr. årligt i 2024-2026 til forsikringsbranchen til udvikling af registeret.

Boks 1 **"Stop Heling"**

Nederlandene har i en årrække haft et digitalt register over stjalne genstande under navnet "Stop Heling". Registeret indeholder oplysninger om mere end 1,8 mio. stjalne genstande. Ifølge de nederlandske myndigheder er der positive erfaringer med registeret, som bl.a. har gjort det sværere at omsætte stjalne genstande.

2. Registrering af stjalne genstande på politi.dk

Det har hidtil ikke været muligt via politiets hjemmeside at oplyse, hvilke genstande man har fået stjålet i forbindelse med et indbrud. Det har enten skullet ske ved skriftlig henvendelse eller ved fysisk fremmøde på politistationen. Det har politiet arbejdet for at ændre med henblik på at gøre det nemmere og mere overskueligt for borgerne at give politiet oplysninger om stjalne genstande.

Politiet har derfor i 1. halvår af 2023 *udviklet og idriftsat en ny selvbetjeningsløsning på politi.dk, der gør det muligt som borger at registrere stjalne genstande i forbindelse med anmeldelsen af et indbrudstyveri.*

Selvbetjeningsløsningen taler sammen med politiets it-systemer, så oplysningerne om stjalne genstande automatisk registreres i relevante systemer og dermed hurtigt og nemt stilles til rådighed for politiet til brug for bl.a. efterforskning.

3. Forsøg med indbrudsvarsler fra politiet i Nabohjælp-appen

Undersøgelser viser, at boliger, der ligger i nærheden af en indbrudsramt bopæl, er i øget risiko for at blive udsat for indbrud i den efterfølgende periode. En hurtig aktivering af nabolaget, hvor naboer advares om den forhøjede indbrudsrisiko og får mulighed for at sætte ind med indbrudsforebyggende tiltag og øget årvågenhed, kan dermed være afgørende for at forhindre yderligere indbrud.

Derfor vil der i samarbejde med Nabohjælp blive *iværksat et pilotprojekt i Nordsjællands Politi, hvor politiet i en forsøgsperiode advarer om indbrud*

i *Nabohjælp-appen*. Det vil kunne medvirke til, at nabohjælpere i området hurtigere vil kunne blive alarmeret og aktiveret.

Mere end 240.000 nabohjælpere er i dag tilmeldt appen "Nabohjælp", hvor nabohjælpere bl.a. kan advare hinanden, hvis der er sket et indbrud i nabolaget. Det Kriminalpræventive Råd har oplyst, at der i 2023 blev oprettet i alt 2.424 advarsler om indbrud i appen, hvilket svarer til ca. 16 pct. af det samlede antal indbrud i privat beboelse det år.

Det vil være frivilligt, om man som indbrudsramt borger ønsker, at politiet skal advare om ens indbrud i Nabohjælp-appen. Advarslen vil ske i anonymiseret form, så det ikke er muligt at regne ud, hvilken bopæl der har været ramt af et indbrud.

Efter forsøgsperioden, der forventes at vare mellem 6 og 12 måneder, vil der i samarbejde med forskere blive foretaget en evaluering af ordningen. Evalueringen har bl.a. til formål at afdække, hvilke effekter ordningen måtte have for forebyggelsen af indbrud, og hvilken betydning advarslerne i Nabohjælp-appen har for oplevelsen af tryk i nabolaget.

4. Styrket samarbejde mellem politi og Nabovenner

Nabohjælp er et vigtigt led i forebyggelsen af indbrudskriminalitet. En international analyse af nabohjælp-koncepter viser, at nabohjælp kan forebygge 16-26 pct. af de indbrud, der sker i privat beboelse.²

Nabohjælp har udviklet et koncept kaldet "Nabovenner", som er et korps af særligt dedikerede borgere, der på frivillig basis hjælper med at forebygge indbrud i deres nabolag. Konceptet har bl.a. været testet i 2021 i samarbejde med Syd- og Sønderjyllands Politi. I det pågældende samarbejde havde nabovennerne en kontaktperson i lokalpolitiet, som de kunne sparre med om indbrudsforebyggelse. Herudover kunne lokalpolitiet gøre brug af netværket af nabovenner, hvis politiet søgte oplysninger i forbindelse med efterforskning eller ønskede at sprede bestemte budskaber i nabolaget.

De hidtidige erfaringer fra samarbejdet om Nabovenner er gode. Derfor vil *Syd- og Sønderjyllands Politi i samarbejde med Nabohjælp og Bo trygt!-kampagnen udarbejde en beskrivelse af konceptet på baggrund af de foreløbige erfaringer. Formålet er at stille konceptet til rådighed for landets øvrige politikredse*. Det skal medvirke til at styrke de eksisterende samarbejder mellem politiet og Nabovenner og samtidig motivere flere politikredse til at gøre brug af konceptet ved at indgå flere lokale samarbejder om Nabovenner.

²Analysen inkluderer resultater fra 18 studier, hvoraf 17 studier angår indbrudskriminalitet, og et enkelt studie angår al kriminalitet i området.

5. Økonomisk kontrol med unge, der begår indbrud eller hæleri

Når unge begår indbrud eller hæleri, kan det være udtryk for, at de har svært ved at administrere deres økonomi og foretage fornuftige økonomiske prioriteringer i dagligdagen. For at undgå at den unge kommer ind i eller fortsætter en kriminel løbebane, er det afgørende, at samfundet står klar med redskaber, der kan understøtte en mere hensigtsmæssig adfærd og hjælpe den unge til at få styr på økonomien.

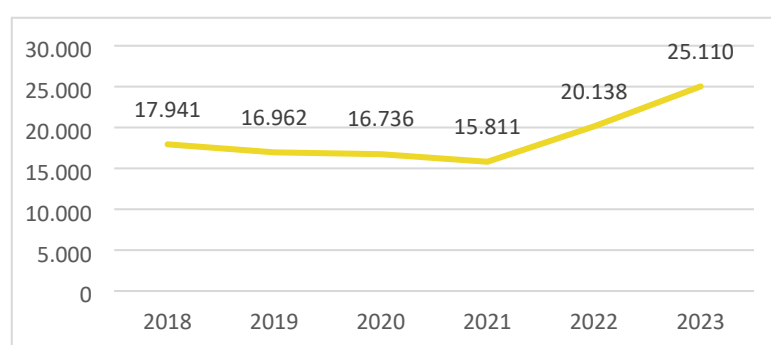
Det foreslås derfor at *udvide særvilkåret om økonomisk kontrol for unge mellem 18 og 25 år, så det også omfatter sager, hvor unge idømmes en betinget dom for indbrudstyveri eller hæleri.*

Særvilkåret om økonomisk kontrol for unge mellem 18 og 25 år blev indført ved lov i juli 2022. Særvilkåret skal som udgangspunkt idømmes i sager, hvor den unge idømmes en betinget dom for visse typer af utryghedsskabende kriminalitet. Særvilkåret indebærer bl.a., at den unge ikke må foretage økonomiske dispositioner over en beløbsgrænse, som retten fastsætter, uden at det forinden godkendes af kriminalforsorgen, ligesom kriminalforsorgen løbende holder samtaler med den unge for at følge op på den pågældendes økonomi.

Konsekvent kurs over for butikstyveri

I 2023 blev der anmeldt ca. 25.000 butikstyverier i Danmark. Det svarer til næsten 70 anmeldelser om dagen. Det er flere end i de foregående år. Butikstyveri er til stor gene og utryghed for butiksejerne og de ansatte. Samtidig udgør butikstyveri en stor økonomisk byrde for erhvervslivet og i sidste ende for forbrugerne. De Samvirkende Købmænd anslår, at der i 2023 er stjålet for op mod 2 mia. kr. i den danske dagligvarehandel. Derfor skal der sættes ind over for butikstyvene. Det skal på ingen måde kunne betale sig at begå butikstyveri.

Udviklingen i antallet af anmeldelser om butikstyveri 2018-2023

Kilde: Rigspolitiet

Kampen mod butikstyvene udgør derfor en vigtig del af politiets arbejde, og sigtelsesprocenten i anmeldelser om butikstyveri ligger generelt højt på tværs af landet. I Københavns Politi sigtes en gerningsperson i over 90 pct. af de anmeldte butikstyverier i politikredsen, og i Østjyllands Politi ligger sigtelsesprocenten i anmeldelser af butikstyverier på ca. 90 pct.

En vigtig del af indsatsen mod butikstyveri er, at myndighederne har fokus på virksomhedernes overholdelse af sporbarhedsregler – dvs. hvem virksomheden får leveret fødevarer fra. Det er med til at gøre det sværere at omsætte stjalne fødevarer. Fødevestyrelsen har i andet halvår af 2023 haft en prioriteret indsats på sporbarhed af varer, og der er i perioden gennemført mere end 600 kontroller fordelt over hele landet i detail- og engrosvirksomheder.

6. Styrket udrejsekontrol med omrejsende kriminelle grupperinger

Det er særligt krænkende for retsfølelsen, når skruppelløse tyvebander rejser til Danmark alene med det formål at plyndre butikker og begå anden form for kriminalitet.

Politiet foretager løbende kriminalitetskontroller i de grænsenære områder med henblik på at identificere og pågribe omrejsende kriminelle

grupperinger, der har begået f.eks. butikstyveri, inden de når den danske grænse og rejser ud af landet. Den kriminalitetsbekæmpende indsats er en helhedsorienteret indsats, der er baseret på analyser og efterretninger, og som bl.a. gennemføres ved brug af automatisk nummerpladegenkendelse (ANPG).

Med flerårsaftalen for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 er politiets kontrolindsats i de grænsenære områder blevet styrket med ca. syv ekstra årsværk fra 2022.

Den styrkede indsats videreføres i 2024.

7. Højere bødestraf for butikstyveri og hæleri

Hvis en butikstyv i dag stjæler mad- eller drikkevarer til et par hundrede kroner, vil straffen typisk være en bødestraf på ned til 500 kr. I nogle tilfælde vil der blive udmålt en bøde, der er lavere end værdien af det, der er stjålet.

Det foreslås derfor at hæve straffen for butikstyveri, så der som udgangspunkt altid udmåles en bøde på mindst 1.000 kr. i førstegangstilfælde, og det samtidig sikres, at bøden for butikstyveri altid overstiger værdien af det stjalne. Derudover skal bødetaksterne hæves i gentagelsestilfælde.

Tabel 1

Gældende og foreslåede bødetakster for butikstyveri

Værdi af det stjalne (udsalgspris)	Gældende bødetakster	Forslag til nye bødetakster (1. gangstilfælde)
<1.000 kr.	Bøde svarende til det dobbelte af det stjålne værdi, dog mindst 500 kr.	Bøde svarende til det dobbelte af det stjålne værdi, dog mindst 1.000 kr.
1.000 kr. – 1.499 kr.	2.000 kr.	2.500 kr.
1.500 kr. – 2.999 kr.	2.500 kr.	4.000 kr.
3.000 kr. – 3.999 kr.	3.000 kr.	5.000 kr.
4.000 kr. – 4.999 kr.	3.500 kr.	6.000 kr.
5.000 kr. – 5.999 kr.	4.000 kr.	7.000 kr.
6.000 kr. – 6.999 kr.	4.500 kr.	8.000 kr.
7.000 kr. – 7.999 kr.	5.000 kr.	9.000 kr.

I dag anvendes bødetaksterne for butikstyveri som udgangspunkt også i andre sager om berigelseskriminalitet, herunder hæleri. Det er et stort problem, når hælere modtager eller køber stjalne varer og derved er med til at holde butikstvene beskæftiget. Der kan også være sager, hvor der ikke er tilstrækkeligt bevis for selve tyveriet, men hvor det til gengæld kan bevises, at den pågældende har begået hæleri. Det foreslås derfor, at bødestraffen for hæleri og andre former for berigelseskriminalitet hæves tilsvarende.

Hvis man får en bøde for butikstyveri eller hæleri, vil det medføre, at man får en plettet straffeattest. Det kan derfor have store konsekvenser for den enkelte at begå butikstyveri eller hæleri.

Hvis butikstyveri eller hæleri udføres af flere i forening, vil det efter omstændighederne fortsat kunne medføre fængselsstraf. Det samme gælder, hvis den pågældende f.eks. tidligere er straffet adskillige gange for butikstyveri eller hæleri.

Det er regeringens klare holdning, at kriminelle udlændinge ikke er velkomne i Danmark. Regeringen ønsker at udvise flest muligt kriminelle udlændinge inden for konventionerne, og reglerne om udvisning, herunder administrativ udvisning, skal udnyttes i videst muligt omfang i sager om butikstyveri og hæleri.

8. Klare rammer for butikkernes muligheder for optagelse af lyd og tv-overvågning

Det er yderst problematisk, når butikstyre truer butiksansatte, og butikkerne har svært ved at dokumentere truslerne. Det øger både utrygheden for de ansatte, og den manglende dokumentation besværliggør det efterfølgende efterforskningsarbejde. Det er derfor vigtigt, at der er klare rammer for butikkernes muligheder for at foretage lydoptagelser som led i kampen mod butikstyveri.

Der er allerede i dag i vidt omfang mulighed for at foretage lydoptagelser i forbindelse med tv-overvågning, hvis der f.eks. skiltes med dette i butikkerne. Butikkerne har også i dag mulighed for at videregive lydoptagelserne til politiet til brug for politiets efterforskningsarbejde.

For at tydeliggøre rammerne for lydoptagelser vil Justitsministeriet i samarbejde med De Samvirkende Købmænd og Dansk Erhverv udarbejde et overblik over mulighederne for at foretage lydoptagelser i forbindelse med tv-overvågning, så det bliver mere klart, hvad man som butiksindehaver må, og hvad man i den forbindelse skal være opmærksom på.

Derudover er Justitsministeriet i dialog med Dansk Erhverv og De Samvirkende Købmænd om et andet vigtigt redskab, der består i muligheden for at dele tv-overvågning mellem butikkerne i et lukket system.

Flere ansvarlige voksne i det offentlige rum

Som en naturlig følge af at vores samfund er blevet mere digitalt, og at flere samfundsfunktioner er blevet effektiviseret, er der nogle steder blevet langt mellem myndighedspersoner og andre, der bidrager til tryghed i det offentlige rum.

Derfor vil vi sætte ind med initiativer, der skal bidrage til, at vi får flere ansvarlige voksne i det offentlige rum. For det skal være trygt for alle at færdes, hvor de vil.

9. Forsøgsordning med kommunale tryghedsvagter

Med de regler, vi har i dag, er der kun begrænset mulighed for at udøve vagtvirksomhed på offentlige steder såsom gågader, parker og stisystemer. Kommunale tryghedsvagter, der kan supplere politiets arbejde med at opretholde ro og orden, vil kunne bidrage til mere tryghed i det offentlige rum.

Der vil derfor blive etableret en forsøgsordning, der giver kommunerne mulighed for at anvende tryghedsvagter, som kan supplere politiets arbejde med at opretholde ro og orden.

Det er tanken, at de kommunale tryghedsvagter kan agere ekstra "øjne og ører" for politiet i et lokalområde. Tryghedsvagterne skal bl.a. kunne gribe ind over for personer, der forstyrrer den offentlige orden, ved at henstille til, at den pågældende stopper sin forstyrrende adfærd. Vagterne vil også kunne bruges til at lægge en dæmper på festen i områder, der er præget af druk og larm. Det vil være frivilligt for den enkelte kommune, om kommunen ønsker at gøre brug af ordningen.

Regeringen har i marts 2023 fremsat et lovforslag, der etablerer rammerne for forsøgsordningen. Lovforslaget er vedtaget af et bredt flertal i Folketinget i juni 2023. Justitsministeriet arbejder aktuelt på en bekendtgørelse, der vil skabe de fornødne rammer for forsøgsordningen med tryghedsvagter. Forventningen er, at de kommunale tryghedsvagter er på gaden i første halvår af 2024.

10. Styrkelse af politiets arbejde med lokale tryghedsambassadører

I flere af landets politikredse er der udpeget lokale tryghedsambassadører. En tryghedsambassadør er en borger, som har

et godt kendskab til sit lokalområde. Tryghedsambassadørerne samarbejder med lokalpolitiet om forskellige forebyggende og tryghedsskabende indsatser.

Tryghedsambassadørerne kan f.eks. gå i dialog med andre borgere om den utryghed, der opleves, og hjælpe med at formidle disse bekymringer videre til politiet.

For at styrke politiets arbejde med lokale tryghedsambassadører vil der i 1. halvår 2024 i Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi blive nedsat en arbejdsgruppe, der bl.a. skal indsamle eksisterende viden og erfaringer fra de politikredse, som i dag gør brug af tryghedsambassadører.

Arbejdsgruppens arbejde vil herefter danne grundlag for en drøftelse på tværs af landets politikredse om, hvordan tryghedsambassadører kan tænkes ind i den tryghedsskabende indsats, bl.a. i de politikredse, der endnu ikke gør brug af en sådan ordning. Rigspolitiet afrapporterer resultatet af arbejdet til Justitsministeriet.

Mere tryghed for cyklister

11. Stikprøvekontrol som led i kampen mod cykeltyveri

For mange danskere er cyklen førstevalget, når turen går til arbejde eller til skole, eller når børnene skal afleveres i daginstitutionen. Danmark er et cykelsamfund, og det skal vi værne om. Det skal være trygt at være cyklist. Det gælder både i forhold til at kunne færdes sikkert på cykelstierne, men også i forhold til at kunne efterlade sin cykel på stationen eller foran dagligvarebutikken uden at bekymre sig over, om den bliver stjålet.

Cykeltyveri er desværre noget, som rammer mange mennesker i hverdagen, særligt i hovedstadsområdet. I 2023 blev der anmeldt mere end 44.000 cykeltyverier i Danmark svarende til 120 daglige anmeldelser om cykeltyveri. Det er alt for mange. Hvis man alene ser på anmeldelser i Københavns Politi, modtog politikredsen 4 ud af 10 af det samlede antal anmeldelser på landsplan i 2023.³

Politiet kan ikke i dag foretage stikprøvekontrol af cyklister for at undersøge, om en cyklen er meldt stjålet, uden at politiet forinden har en mistanke om, at cyklen rent faktisk er stjålet.

Det foreslås derfor, at der bliver *indført hjemmel til, at politiet uden konkret mistanke som led i stikprøvekontrol kan standse cyklister for at undersøge, om den pågældende cykel er meldt stjålet eller ej.*

Initiativet skal give politiet bedre mulighed for at foretage målrettede indsatser i forhold til cykeltyveri og dermed gøre det nemmere at opdage cykeltyve og bringe stjalne cykler tilbage til deres retsmæssige ejere.

³ Kilde: Rigspolitiet, POLSAS, gerningskode 77411 - Brugstyveri af cykel.

Dato

1. februar 2024

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon

72 26 84 00

Email

jm@jm.dk

Foto

Kim Matthäi Leland